

การประยุกต์ใช้หลักพละ 5 ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
สำหรับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
Application of 5 Mental Powers of Buddhism in Learning Development
for Grade 12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University
in 21st Century Learning

สมบัติ อุทาวัน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Sombat Utawan

Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

E-mail: sombat.ut@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการคิด วิเคราะห์ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีมตามนโยบายการศึกษาไทย 4.0 ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้สอดคล้องกับพุทธญาณวิทยาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาปัญญาจากการลงมือปฏิบัติหรือภาวนามยปัญญา ซึ่งเป็นปัญญาขั้นสูง นอกเหนือจากปัญญาที่เกิดจากการอ่านและการฟังหรือสุตมยปัญญาซึ่งเป็นปัญญาขั้นต้น และปัญญาที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์หรือจินตมยปัญญาซึ่งเป็นปัญญาขั้นกลาง โดยการพัฒนาปัญญาต้องเกิดร่วมกับการพัฒนา ศรัทธา วิริยะ สติและสมาธิ ตามหลักพละ 5 จึงจะเกิดผลดี แต่ปัจจุบันผู้เรียนมีปัญหา 1) กระบวนการ คิด วิเคราะห์ 2) สติในการเรียนรู้ 3) การเข้าใจบทบาทตนเองอย่างลึกซึ้ง 4) การควบคุมตนเอง 5) ศรัทธาและเป้าหมายที่จะบูรณาการไปสู่ผลการเรียนรู้ทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้หลักพละ 5 มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตได้แก่ 1) ศรัทธา: เลือก/พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในวิชานำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเอง 2) วิริยะ: พัฒนาเครื่องมือและขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ สติและสมาธิ การเพียรพยายามเพื่อแสวงหาความรู้ทั้งวิธีนिरันยและอุปนัย 3) สติ: กำหนด กำกับและทวนสอบ ผลการเรียนรู้โดยผู้เรียนซึ่งเป็นการพัฒนาสติให้เกิดการตระหนักรู้ตนเองด้วยการรู้คิดอย่างมีความหมาย 4) สมาธิ: สร้างบทโต้ตอบและสนทนาระหว่างอาจารย์กับผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เน้นทักษะการสื่อสาร

ส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่พึ่งพาน มีจิตกำหนด จดจ่ออยู่กับการสื่อสารในขณะที่เรียนรู้ ส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้แนวคำถามที่กระตุ้นกระบวนการคิดและการเชื่อมโยงความรู้ 5) ปัญหา: จัดประสบการณ์จริงให้นักเรียนเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจากสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นปัญหาในระดับที่สูงขึ้น

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้พละ 5, การพัฒนาการจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. บทนำ

นโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงโดยใช้ นวัตกรรมทาง เศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อการขับเคลื่อน ประเทศ การศึกษาจึงเป็น เครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมไทยตามนโยบาย “การศึกษาไทย 4.0” โดยจัดการศึกษาด้วยการบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลที่เน้นนวัตกรรมและการแข่งขันที่ สูง ขึ้น (National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, 2015) นอกจากนี้ทักษะของบุคคลที่จำเป็นในยุคเศรษฐกิจ 4.0 ได้แก่ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน ความฉลาดทางอารมณ์ การรู้จักประเมินและการตัดสินใจ ความ ยืดหยุ่นทางความคิด (Kraiyod Pattarawat, 2016) ดังนั้นในระบบการศึกษาควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่ หลากหลายทั้งทางปัญญาและทางการสื่อสาร ที่ไม่ได้เน้นแต่เพียงการเป็นบุคคลที่เก่ง มีความรู้ มีความเฉลียว ฉลาดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องการบุคคลที่ดีมีความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรม จึงจำเป็นต้องมีหลักธรรมะ เป็นเครื่องกำกับในการเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย

ในปัจจุบัน พบว่าระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นที่การเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ในขณะที่ผู้เรียนนั้นยังไม่สามารถ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการสอนเพื่อพัฒนาให้ ผู้เรียนเกิดทักษะต่างๆ ที่จำเป็นโดยเฉพาะทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา รู้จักตัวเอง ควบคุมตนเอง เป้าหมายคือพัฒนาการของผู้เรียนที่ครบทุกด้านและด้านพหุปัญญา (Vicharn Panich, 2015) นอกจากนี้ในการศึกษาปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวน สุนันทา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนยังขาดทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดวิเคราะห์การแก้ไข ปัญหา การควบคุมตนเองด้วยสติความมุ่งมั่น ความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆ รวมถึงการมี ศรัทธาและ เป้าหมายที่จะบูรณาการสิ่งต่างๆ ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องปรับกระบวนการ เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง พละ 5 ซึ่งเป็นพลังแห่งความสำเร็จที่จะนำพาบุคคลให้เกิดการค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างแท้จริง (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้มุ่งเน้นการลงมือ ปฏิบัติจริง ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้และกระตุ้นกระบวนการคิดด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลของ ปัญหาของผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ จึงเป็นที่มาของการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาในเรื่อง พละ 5 ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การปรับระบบความคิด ระบบการ เรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักผละ 5 ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในศตวรรษที่ 21 และนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1) แนวคิดไทยแลนด์ 4.0 และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การศึกษาในยุค Thailand 4.0 นอกเหนือจากการให้ความรู้ในเชิงวิชาการแล้ว ยังต้องส่งเสริมให้บุคคลมีความรักที่จะเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การศึกษา ควรเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้จริงโดยเน้นผู้เรียนเป็นฝ่ายแสวงหาความรู้เอง รวมถึงการผลิตองค์ความรู้และนวัตกรรมในอนาคต (Kriengsak Chareonwongsak, 2016) และการพัฒนาระบบการคิดในศตวรรษที่ 21 ก็มุ่งเน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เพราะคนเก่งเพียงอย่างเดียวยังไม่พอ แต่จะต้องมีจริยธรรมเป็นเครื่องหนุนเสริมด้วยจึงจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต อีกทั้งผู้เรียนยังควรมีคุณลักษณะของการเป็นนักคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประสานความร่วมมือ การรู้จักใช้ข้อมูลข่าวสาร เป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม มีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐาน ของหลักเหตุผล หลักคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.2) หลักธรรม: ผละ 5 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้

ผละ 5 คือ ธรรมอันเป็นกำลังหรือธรรมที่เป็นใหญ่ในกิจของตน เป็นใหญ่ในการกระทำหน้าที่ของตน ทำให้บุคคลมีศรัทธา ไม่มีความเกียจคร้าน ไม่มีความประมาท ไม่มีความฟุ้งซ่าน และ ไม่มีความหลง เป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคง ได้แก่ 1) ศรัทธา(สัทธา) หรือ ความเชื่อ (Confidence) คือ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม เชื่อมั่นว่าบุคคลที่ประกอบแต่กรรมดีย่อมได้รับผลดีเชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ที่ดี คือการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้จริงโดยอาศัยแรงบันดาลใจภายในตัวบุคคล นั้น 2) วิริยะ หรือ ความเพียร (Energy; Effort) คือ ความเพียรพยายาม ถ้าปรารถนาจะทำการสิ่งใดให้สำเร็จแล้ว ก็มีความเพียรพยายามกระทำไปไม่ท้อถอย มีความเพียรในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของตนเองอย่าง

สมาธิ หรือ ความระลึกรู้ (Mindfulness) คือ ความไม่เผลอ การคุมใจไว้ได้ระลึกรู้ตนเองอยู่เสมอ ว่ากำลังทำอะไร เป็นผู้ที่มีจิตใจที่มั่นคงและควบคุมจิตใจให้เป็นสมาธิได้ง่าย 4) สมาธิ หรือ ความตั้งจิตมั่น (Concentration) คือ การทำใจให้สงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน การมีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ มีใจจดจ่ออยู่กับงานนั้นๆ 5) ปัญญา หรือ ความรู้ที่แจ่มชัด (Wisdom; Understanding) คือ ความรู้ ความเฉลียวฉลาด สามารถเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ พละ 5 เมื่อฝึกแล้วจะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่เชื่อมั่นในตนเอง มีความเพียรพยายามสูง มีสติรู้ตัวอยู่เสมอ มีสมาธิในการทำงาน มีสติปัญญาดีและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีพลังจิตเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ มีการตัดสินใจที่ดี เป็นผู้ที่มีวิจารณ์ญาณและเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

3.3) หลักธรรมพละ 5 ในประเด็นปัญญาที่นำไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในเรื่องของปัญญามี 3 ประการ คือ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา ซึ่งปัญญา คือ ความฉลาดรอบรู้ความ เข้าใจชัดในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ทั่วถึงเหตุผล รู้ อย่างชัดเจน รู้จักกาลเทศะ การพัฒนาปัญญา 3 ประการ ได้แก่ 1) สุตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการได้ ฟัง อ่าน การเรียนรู้เรื่องราวผู้อื่น เป็นการสร้างปัญญาขั้นแรกของมนุษย์เป็นปัญญาที่เกิดจากความเชื่อที่ได้ยิน มาหรือสอนต่อกันมา 2) จินตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการเอาสุตมยปัญญาที่ได้เรียนรู้มาพิจารณาควา มี เหตุผลควรเชื่อถือได้หรือไม่ ปัญญาที่สำเร็จโดยการคิดพิจารณา ปัญญาที่ได้จากการคิดใคร่ครวญ 3) ภาวนามยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง เป็นปัญญาที่แท้จริงที่ต่อยอดจาก สุตมยปัญญาและจินตมยปัญญา โดยภาวนามยปัญญาในทางโลก คือการลงมือทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เชี่ยวชาญ จนแตกฉาน ซึ่งการพัฒนาปัญญาต้องพัฒนาจิตและปัญญาควบคู่กันไป และใช้ปัญญาทั้ง 3 ประการนี้ อย่าง ถูกต้องสมดุล การประยุกต์ใช้พละ 5 ในการเรียนรู้จะเน้นปัญญาที่เรียกว่า "ภาวนามยปัญญา" คือ ปัญญาที่เกิด จากการปฏิบัติจริง มีการพร่ำสอนตนเองอยู่เสมอโดยอาศัยความมีวิริยะอุตสาหะ มีขันติและความอดทน มี สติที่จะควบคุมตนเอง นักเรียนควรเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการบูร ณาการกระบวนการเรียนรู้และการใช้สัญญา(ความจำ) การเรียนรู้ในรายวิชา การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ที่พบว่าการ เรียนรู้จากการกระทำที่ผ่านการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ เป็นการเชื่อมโยงความรู้ในเชิงวิชาการลง สู่การปฏิบัติ ช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในอนาคต และจะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สัมฤทธิ์ผลได้ (Thaworn Lorga et al., 2016)

4. บทวิจารณ์และข้อเสนอแนะ

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมพละ 5 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางการศึกษาของผู้เรียนมีการ ประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับที่พัฒนาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

4.1) ศรัทธา: การเลือก/พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้อย่าง ลึกซึ้งในวิชา เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Regulation) สร้างให้เกิด ปัญญาและการมีสติอย่าง สมบูรณ์ สำหรับสื่อการสอนมีหลายประเภท (Siripat Jessasaviroj, 2007) ได้แก่ 1) สื่อสิ่งพิมพ์เช่น หนังสือ คู่มือ แผนการเรียนรู้ หนังสือ ใบงาน 2) สื่อบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ นับเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มี บทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการโน้มน้าวจิตใจของนักเรียนเพราะสื่อบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีจะสร้างศรัทธา

ให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะ นักเรียนที่ต้องการจะเป็นนักเรียนที่ดีตามแบบอย่างของตนเองศรัทธา 3) สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ หุ่นจำลอง 4) สื่ออุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง 5) สื่อบริบท ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชนที่เป็นสถานที่จริง 6) สื่อกิจกรรม หรือกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ สื่อทั้ง 6 ประเภท ครูผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับรายวิชาของตน เพื่อสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะสื่อที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียน สำหรับการสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิตสามารถใช้สื่อประเภทบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี สื่อบริบท รวมถึงสื่อกิจกรรมที่เป็นใบงานหรือโครงการซึ่งจะช่วยสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้การมีศรัทธาในการเรียนจะส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน จนนำไปสู่การรู้คิดและนำไปสู่กระบวนการทางปัญญาที่รอบด้าน การมีศรัทธาต้องอาศัยการฝึกฝนจนเกิดความสามารถในการกำกับตนเอง (Self-Regulation) แต่ศรัทธาต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่ม่งมาย ต้องมี “กาลามสูตร” และ “โยนิโสมนสิการ” คือ การทำในใจโดยแยบยลแยบคาย การคิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตรวจสอบตัวเองและความเชื่อ (คิดเป็น คิดถูก คิดมีเหตุผล ผ่านการเจียรไนทางความคิด ผ่านการไตร่ตรอง) โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเมื่อมี "ศรัทธา" แล้วต้องมี "ปัญญา" กำกับอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อมีความเชื่ออย่างเดียว โดยไม่มีปัญญาก็จะเป็นความเชื่อที่ม่งมายปราศจากเหตุผล นอกจากนี้ความศรัทธาที่ถูกต้องจะนำไปสู่ความผูกพันระหว่างความสุขและการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน (Student Engagement) ซึ่งจะเป็แรงขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่ดีจะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระสำคัญของการเรียนรู้ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ฝังลึกเป็นความรู้ความเข้าใจและทักษะติดตัวตลอดไป (Vichai Wongyai And Marut Pataphon, 2015)

4.2) วิธียะ: พัฒนาเครื่องมือและขั้นตอนการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดวิธียะ พยายามค้นหาคำตอบ การเพียรพยายามเพื่อแสวงหาความรู้ทั้งวิธีนิรนัยและอุปนัย ผู้สอนไม่ควรสอนให้เน้นแต่การท่องจำแต่ควรเน้นให้ผู้รู้จักวิธีค้นหาคำตอบทั้งวิธีอนุมานและอุปมาน กล่าวคือ

1) วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) เป็นการสอนที่เริ่มจากกฎ หรือ หลักการต่างๆ แล้วให้ผู้เรียนหาหลักฐานเหตุผลมาพิสูจน์ยืนยัน เป็นการวิจัยเพื่อพิสูจน์ทฤษฎีที่มีอยู่แล้วว่าใช้ได้หรือไม่ โดยการใช้ข้อมูลในปัจจุบันไปทดสอบยืนยันโดยผ่านการวิจัย วิธีการ สอนแบบนี้ฝึกหัดให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลไม่เชื่ออะไรง่ายๆ จนกว่าจะพิสูจน์ให้เห็นจริง เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎ ข้อสรุป แล้ว ผู้สอนจึงค่อยเสนอสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

2) วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) เป็นการสอนจากรายละเอียดปลีกย่อย ไปหากฎเกณฑ์ กล่าวคือ เป็นการสอนแบบย่อยไปหาส่วนรวมหรือสอนจากตัวอย่างไปหา กฎเกณฑ์ หลักการ ข้อเท็จจริง หรือ ข้อสรุป โดยการให้นักเรียนทำการศึกษา สังเกต ทดลอง เปรียบเทียบ แล้วพิจารณาค้นหาคำสรุปที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากตัวอย่างต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อสรุปซึ่งคล้ายคลึงกับการวิจัยเพื่อพัฒนาทฤษฎีใหม่ สร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้าง สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะแก้ไขทฤษฎีที่มีอยู่เดิมๆ

จากการสอนทั้ง 2 วิธี ครูผู้สอนควรมีบทบาท คือ 1) ให้บริบทการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพื่อสนับสนุนแรงจูงใจภายในผู้เรียนและการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) สร้างรูปแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ คือให้เรียนรู้จากสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อนไปสู่สิ่งที่เป็นเรื่องใหม่ 3) สร้างความสมดุลระหว่างการเรียนรู้แบบนิรนัยและอุปนัยให้มีความ สมดุลในการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาทั้งสองแนวทาง 4) เน้นประโยชน์ของความผิดพลาดเพื่อ ผู้เรียนได้หาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดไปสู่เป้าประสงค์นั้นได้ถูกต้อง 5) ให้ผู้เรียนแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่อำนวยความสะดวกและผู้สอนต้องสร้างสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้เรียน กล่าวคือ ครูผู้สอนที่มีความรักความเมตตาต่อศิษย์มากเกินไป หากได้รับมอบหมายให้คุณครูนักเรียนที่ไม่มีความกระตือรือร้นก็จะเพิกเฉยและไม่ใส่ใจต่อคำถามที่ใช้กระตุ้นการเรียนรู้ เพราะคิดว่าผู้สอนต้องเฉลยในวินาทีสุดท้ายอย่างแน่นอน ในทางกลับกันหากนักเรียนได้รับมอบหมายให้อยู่กับครูผู้สอนที่มีความเข้มงวดจนเกินไป ผู้เรียนจะเกิดความท้อแท้ เหนื่อยล้า หากผู้เรียนคนนั้นไม่มีความอดทนเพียงพอหรือขาดหลักความเพียรในเรื่องพละ 5 ก็กลายเป็นบุคคลที่ท้อแท้ ไม่สนใจการเรียนต่อไปเช่นกัน (Boromrajonani College of Nursing Nakorn Lampang, 2015) ดังนั้น บทบาทผู้สอนจึงเป็นความท้าทายในการสร้างบทบาทและสถานการณ์ที่สมดุลอย่างเหมาะสม เน้นการเป็นตัวแบบที่ดี เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ในเชิงบวกให้กับผู้เรียน

3) สติ: กำหนด กำกับและทวนสอบผลการเรียนรู้โดยผู้เรียนซึ่งเป็นการพัฒนาสติให้เกิด การตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness) ด้วยการรู้คิดอย่างมีความหมาย หากจะเปรียบเทียบความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Regulation) การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) การเรียนรู้โดยการค้นพบอย่างมีความหมาย (Meaningful Discovery Learning) ดังกล่าวของผู้เรียนนั้นก็เปรียบเสมือนกับการใช้พละ 5 โดยเฉพาะตัว สติ เพราะสติ เปรียบเสมือนกับหัวลูกศรที่วิ่งด้วยความแหลมคม มุ่งตรงเข้าสู่เป้าหมายด้วยความเฉลียวฉลาด แต่ลูกศรก็ต้องมีความสมดุลพร้อมด้วยกำลังแรงของพละ 5 ที่เกี่ยวข้องที่เมื่อยิงออกไปจากคันศรจึงจะพุ่งเข้าสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้อง โดยศรธา/สธา-ปัญญา เป็นพละที่ควบคู่กัน ประดุจปีกลูกศรถ่วงสมดุลให้แก่กันและกัน คอยพยุงปลายลูกศรให้แล่นตรง ส่วนวิริยะ คู่กับ สมาธิ จะช่วยพยุงด้านข้างของลูกศร แต่หากมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากไปลูกศรก็ขาดความสมดุลไม่แล่นตรงพลาดเป้าหมายไป หรือแม้แต่ถ้ามีสติมากไปก็จะตื่นตัวระแวงเกินปกติ ดังนั้น พละ 5 เปรียบเสมือนผู้มีพลังที่แข็งแกร่ง ว่องไว มุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงควรสั่งสมศักยภาพของตนเองตามหลักพละ 5 ให้เกิดความสมดุลและมีความพอดี

โดยแนวคิดหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาพละ 5 ในเรื่องสติ จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ ผู้เรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีสติในการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในบทบาท ตนเองอย่างลึกซึ้งในการเรียนรู้ รวมทั้งในเรื่องการควบคุมตนเอง ด้วยเหตุที่การประยุกต์ใช้พละ 5 จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศรธาอย่างถูกต้อง มีความสามารถในการควบคุม ตนเองอย่างมั่นใจ (Self-regulation) เพื่อให้เกิดปัญญาและนำไปสู่การมีสติอย่างสมบูรณ์ คำว่า มีสติอย่างสมบูรณ์คือ การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนเกิดเป็นปัญญาเกิดการปรับระบบคิดตนเอง เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งการชี้แนะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการควบคุมตนเองอย่างเหมาะสมด้วยหลักพละ 5 นั้น มีความสำคัญเพราะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ต้องการเพียงคนเก่งเท่านั้น แต่ต้องการคนที่ดีมีสติที่จะควบคุมตนเองทั้งการศึกษา ค้นคว้า การเรียนรู้ด้วยตนเอง การตรวจสอบความถูกต้องในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้และนำมาสอบทานหรือตรวจสอบความถูกต้องกับ

อาจารย์เพื่อยืนยันสิ่งที่ตนเองรู้ (เหมือนการฝึกสติในทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าการสอบทานอารมณ์) นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการที่จะตรวจสอบผลงานของตนเองก่อนส่งมอบให้อาจารย์ผู้สอนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น นักเรียนจะต้องทำโครงการส่งอาจารย์ ซึ่งนักเรียนต้องมีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การทบทวนข้อมูลที่ต้องเกี่ยวข้องกับทฤษฎีและรูปแบบของโครงการ หากนักเรียนที่มีความสามารถในการควบคุมตนเอง จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของงานก่อนส่งมอบให้กับอาจารย์ ไม่ใช่การผลักภาระหน้าที่ การตรวจสอบนั้นให้กับอาจารย์แต่เพียงฝ่ายเดียว กรณีดังกล่าวถ้าหากนักเรียนได้ใช้ความสามารถในการควบคุมตนเองในการเรียน ก็จะเป็นประโยชน์หรือสร้างคุณค่าทางการศึกษาให้เกิดขึ้นอีกด้วย

สำหรับการกำหนด กำกับและทวนสอบผลการเรียนรู้โดยผู้เรียนเพื่อสร้างให้เกิดสติประกอบด้วย การที่ครูผู้สอนต้องกำหนดสิ่งที่เป็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ไว้ตั้งแต่แรกเพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบว่า จุดหมายสุดท้ายของการเรียนนั้นต้องการให้บรรลุมาตรฐานตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้อะไรบ้าง เช่น คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ด้านทักษะทางปัญญา ทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงทักษะทางวิชาชีพ เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ถึงเป้าหมายของการเรียน ที่จะต้องบรรลุตามมาตรฐานตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตร เสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการ กำกับตนเองมีความฉลาดทางสุขภาวะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Sang ChotBoon, Prayoon Boonchai and Sumran Kumjudpai, 2017) แสดงว่าการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองเป็น กระบวนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งการสังเกต การตัดสินใจ การมีปฏิสัมพันธ์ตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

4) สมาธิ: สร้างบทโต้ตอบสนทนาระหว่างอาจารย์กับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (Communicative Didactic Dialogues) ที่เน้นทักษะการสื่อสารส่งเสริมทำให้ผู้เรียนไม่ฟุ้งซ่าน มีจิตกำหนดจดจ่ออยู่กับการสื่อสารในขณะที่เรียนรู้ ส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนและส่งเสริมการสร้างศรัทธาด้วยการใช้แนวคำถาม (Questioning Method) ที่กระตุ้นกระบวนการคิดและการเชื่อมโยงความรู้ที่นำไปสู่การคิดไตร่ตรอง การใช้คำถามเป็นเทคนิคสำคัญในการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรอง และนำไปสู่การปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้ การถามช่วยพัฒนาความคิดใหม่ๆ ช่วยขยายทักษะการคิด ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ก่อให้เกิดการทบทวน การเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่างๆ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเกิดความท้าทาย โดยผู้เรียนจะเรียนรู้จากการคิดเพื่อสร้างข้อคำถามและคำตอบด้วยตนเอง

การใช้คำถามในการสอน คือ การบูรณาการเพื่อพัฒนาไปสู่การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) และโครงสร้างกระบวนการคิด ช่วยให้ผู้เรียนได้ไตร่ตรองความเข้าใจของตน สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงการเรียนรู้ คำถามที่ดีสามารถพัฒนาความคิดผู้เรียนในเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถาม ซึ่งในทางกระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับเทคนิคการสอนแบบใช้คำถาม ได้แก่ 1) การทำบรรยากาศให้ดี เป็นมิตร ให้เกียรติ ไม่คุกคามผู้เรียนให้รู้สึกถูก

กตสัน ส่งเสริม การเรียนรู้ที่มีความหมายในเชิงบวกโดยยึดหลัก ASA (Attentive, Smile, Acknowledge) = มองหน้าตั้งใจฟัง ยิ้มน้อยๆ ชมเมื่อตอบถูก (เช่น เก่งมาก ดีมาก เห็นด้วย) แต่เมื่อนักเรียนตอบผิด ควรมีแนวคำถามสะท้อนคิด เช่น “ทำไมคิดอย่างนั้น” พร้อมทั้งแก้ไขแนวคิดที่ถูกต้องและยึดมั่นในใจเสมอว่า คำตอบในทางที่ดีไม่เคยมีคำตอบเดียว 2) เลือกคำถามที่ดีและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เลือกคำถามปลายเปิดโดยใช้คำว่า “ทำไม อย่างไร เพราะเหตุใด” ให้นักเรียนคิดหาคำตอบเอง พร้อมทั้งแนะแนวการคิดนำทางให้ผู้เรียน โดยใช้คำถามที่นักเรียนจะต้องนำความรู้พื้นฐานมาประยุกต์ใช้ 3) ใช้เทคนิคคำถามที่ชัดเจนไม่กำกวม เลือกคำถามกว้างๆ ควรถามทีละคำถาม และให้เวลาผู้เรียนได้คิดอย่างน้อย 10 วินาทีหรือตั้งคำถามแล้วรอคำตอบ ควรหลีกเลี่ยงคำถามนำ ได้แก่ “ใช่ ไม่ใช่” คำถามให้เดา หรือ คำถามชี้แนะ เป็นต้น

นอกจากนี้การตั้งคำถามแบบโซคราติค (Socratic Method) วิธีสอนแบบนี้ใช้การตั้งคำถามให้นักเรียนคิดหาคำตอบหรือตอบปัญหาด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนจะกระตุ้นให้นักเรียน นึกถึงเรื่องต่างๆ ที่เคยเรียนแล้ว นักเรียนจะเรียนด้วยการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและเป็นการเสริมสร้างสติปัญญาให้ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น อภิปรายแล้วสรุป วิธีสอนแบบนี้เหมาะสำหรับนักเรียนที่ชอบใช้ความคิดค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งต่างๆ การตั้งคำถามวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดระดับสูงและเป็นคนมีเหตุผล ผู้เรียนไม่เพียงแต่จดจำความรู้ข้อเท็จจริงได้อย่างเดียว แต่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ และประเมินสิ่งที่ถามได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องราวที่เรียนได้อย่างถูกต้องและกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลมาตอบคำถามด้วยตนเอง

5) ปัญหา: จัดประสบการณ์จริงให้นักเรียนเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจากสถานการณ์จริงซึ่งเป็นปัญหาในระดับที่สูงขึ้น การจัดประสบการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญสอดคล้องกับการประเมินผลการวิจัยเชิงมหภาคที่พบว่า กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาศรัทธาและวิริยะ (self-concept strategies) สามารถเพิ่มความรู้ได้สูงสุด (Marzano, R. J., & Kendall, J. S., 2007) และการปฏิบัติจริงจะส่งผลที่เชื่อมโยงถึงมาตรฐานตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ในเรื่องนวัตกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตหรือออนไลน์ รวมทั้งการออกแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนเชิงรุก การนำนักเรียนออกไปนอกพื้นที่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงและใช้เครื่องมือในการกระตุ้นระบบการคิดและการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้ในคาบหรือรายวิชา การนิมนต์พระมาสอนธรรมะและนำผู้เรียนฝึกนั่งสมาธิเดินจงกรม พาผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่วัดอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนทุกวัน เพื่อการขัดเกลาจิตใจให้อ่อนโยนและส่งผลต่อการมีสมาธิในการเรียนหนังสือ เป็นต้น ปัญหานี้ เป็นตัวแก้ปัญหาเป็นตัวจัดปรับพฤติกรรมและจิตใจให้ลงตัวพอดี เป็นตัวนำสู่จุดหมายแห่งอิสรภาพและสันติสุข ต้องพัฒนาควบคุมและอิงอาศัยการพัฒนาทั้งพฤติกรรมและจิตใจ เช่น ชักนำผู้เรียนให้รู้จักคิดถามและคิดตอบในเรื่องที่ว่า คืออะไร เป็นอย่างไร เป็นมาอย่างไร เป็นเพราะอะไร เพื่ออะไร เป็นต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาปัญญาที่รู้เข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง เข้าถึงความจริงของธรรมชาติไม่ยึดติดสิ่งปรุงแต่งทางจิตใจให้เป็นอิสระ มีความสุขเต็มอิมในตัวโดยไม่ต้องอาศัยสิ่งภายนอกและสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ตนและคนอื่น

อุดมการณ์แห่งครูในศตวรรษที่ 21 (Teacher As Coach And Facilitator) จะต้องไม่ทำตนเป็น “ผู้รู้” แต่เน้นตั้งคำถามให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหรือทดลองปฏิบัติเพื่อหาคำตอบเอง และสร้างความท้าทาย

กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใคร่รู้และชวนขยายอดทนหาคำตอบ เพราะในชีวิตจริงผู้สอนไม่สามารถสอนทุกๆ สิ่งให้กับผู้เรียนได้ครบถ้วน สำหรับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) นั้น มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ ประสบการณ์ การใคร่ครวญด้วยวิจารณญาณ วาทกรรมที่เกิดจากการใคร่ครวญ และการกระทำ (Mezirow, Jack., Taylor, Edward W. (2009) โดยการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่การสร้างความคิดเชิงวิเคราะห์ การสะท้อนคิด การเปิดมุมมองใหม่เพื่อนำไปสู่การตีความในความหมายใหม่ ซึ่งปัจจัยที่นำไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง คือ สิ่งที่ทำทนายสำหรับอาจารย์ที่สอนทั้งการใช้คำถามที่ทำทนาย เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมความรู้จากประสบการณ์ชีวิตซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในวิชาการจัดการเรียนรู้ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานหลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดการเรียนรู้ (Siriporn Srichantha, 2017) แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจากสถานการณ์จริงผ่านการใช้โครงการเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. บทสรุป

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติลงมือทำจริง ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0 ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีคุณภาพสูง ด้วยระบบการศึกษา ดังนั้น การปรับระบบคิดของผู้เรียนด้วยการยึดหลักธรรมะโดยเฉพาะหลัก พละ 5 ที่ส่งเสริมให้เกิดการควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วย ตนเองด้วยการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์และการคิดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนระบบการสอนที่เน้นบทบาทผู้สอนในการกระตุ้นความรู้และกระบวนการคิดของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ

References

- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2016). Dictionary of Buddhism. Bangkok: Kusalajit Foundation Printing.
- Khan, S. (2008). Model-Based Teaching as a Source of Insight for The Design of a Viable Science Simulation. *Technology Instruction Cognition and Learning*. 6, 63-78.
- Marzano, R. J., & Kendall, J. S. (2007). *The New Taxonomy of Educational Objectives*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press. San Francisco, CA. Jossey-Bass.
- Sang Chotboon, Prayoon Boonchai and Sumran Kumjudpai. (2017). Development of Enrichment A Curriculum to Enhance Health Literacy for Primary Students Based on The Concepts of Participatory Learning and Self-Regulated Learning. *Journal of MCU Peace Studies*.6 (Special Issue).323-333.
- Siripat Jessasaviroj. (2016). *Backward Design Learning Management Design*. Bangkok: Faculty of Education Ramkhamhaeng University.
- Siriporn Srichantha. (2017). Project Based Learning in Instructional Methodology and Management in Mathematics 1 Course for Bachelor's Degree Students of the Faculty of Education in Mathematics at Loei Rajabhat University. *Journal of MCU Social Science Review*,6 (1),.127-139.
- Thaworn Lorga et al. (2007). *Doctrine of Learning Through Activities*. Lampang: Boromrajonani College of Nursing Nakorn Lampang.
- Vichai Wongyai and Marut Pataphon. (2015). *Coaching Paradigm to Enhance Learning*. Bangkok: Charansanit Wong Printing.
- Vicharn Panich. (2015). *Enjoy Learning in The 21s t Century*. Nonthaburi: SR Printing Mass Products.